

Retrats de noces

(Bonastrencs i bonastrenques del segle passat)

Històricament, es coneix com el primer retrat de noces, el realitzat a la reina Victòria i el príncep Albert d'Anglaterra, catorze anys després del seu enllaç oficial. La parella reial varen celebrar el seu matrimoni a Londres l'any 1840. El seu casament es va reproduir seguint el costum de l'època, amb uns magnífics retrats a l'oli i nombrosos gravats calcogràfics, ja que la fotografia sobre paper no es descobriria fins uns anys després. Així, doncs l'any 1854, i amb uns quants quilos de més, la reina Victòria i el príncep Albert es varen tornar a vestir com el dia de les seves noces, al palau de Buckingham, per poder ser retratats pel fotògraf Roger Fenton amb les noves tecnologies

Reina Victòria i príncep Albert. 1854. (imatge baixada de Pinterest)

Inicialment el retratista, en el seu estudi preparava escenografies imitant les composicions pictòriques, pintures d'interiors bàsicament, aquest sistema s'anomenava "Estil Artístic"

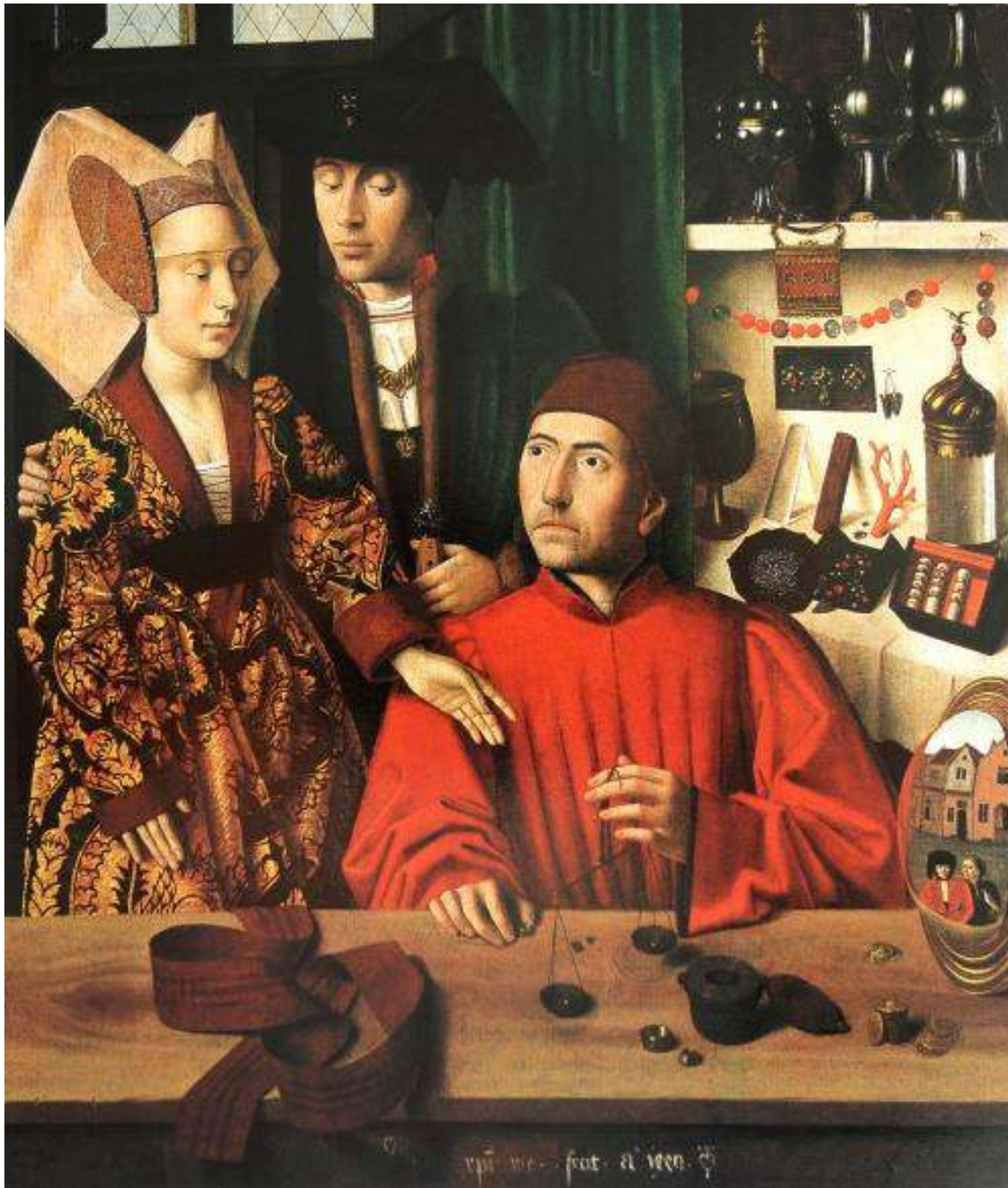
Cada retrat de noces porta incorporat una sèrie d'elements – els anomenem icones- que ens aporten informació valuosa per tal de fer una interpretació del que s'hi representa.

Buscant un referent en la pintura, ens va molt bé agafar com exemple el quadre conegut com "Un orfebre en el seu taller" de l'autor flamenc Petrus Christus pintat l'any 1449.

El gremi de joiers de la capital de Brujas (situada a 100 quilometres de Brussel·les) va encarregar al mestre un quadre per regalar a la parròquia dedicada a sant Eloi que en aquell moment s'estava construint,. Petrus , el pintor, va escollir una temàtica religiosa, per simpatitzar en el lloc on s'havia d'ubicar el quadre, però també complaent amb el gremi de joiers que al cap i a la fi era qui pagaria l'encàrrec.

El quadre, en qüestió anomenat " Un orfebre en el seu taller" Si representa a una jove parella, -que pels detalls de la seva vestimenta i les joies que llueixen han de pertànyer a una societat ben estant- fan un encàrrec en el mateix taller botiga del joier de confiança, que casualment que es sant Eloi. En el taulell a l'esquerra del Sant, s'hi poden contemplar gemmes, collarets i objectes tots ells carregats de significat.

A la dreta de la pintura s'hi veu l'objecte de cristall transparent dedicat a guardar les hòsties consagrades, a sobre la tapa el pintor hi va representar la figura d'un pelicà que s'arrenca la carn del seu pit per alimentar els seus fills, simbolitzaria el sacrifici de Crist, recordant les paraules de Jesucrist en el Sant Sopar. Però encara trobem més símbols en aquesta obra. Així, per exemple, l'autor va pintar al costat de la cornalina i el quars, una branqueta de corall, que tallava les hemorràgies, segons la creença de l'època i el calze amb la copa de coco, neutralitzava el verí. Cada detall representat en aquest quadre aporta informació, saber-la desxifrar ajuda i enriqueix la seva comprensió.

"Un orfèvre en el seu taller" Petrus Christus. 1449. (Museu Metropolità d'Art N.Y.)

Així, doncs, el que fem amb les tres fotografies de noces pertanyents a la primera meitat del segle XX i realitzades per diferents fotògrafs, serà descobrir, analitzar i admirar tots els elements d'una imatge per arribar a esbrinar tot el que s'hi representa.

El fotògraf, a l'igual que el pintor, prepara a l'interior del seu estudi una "escenografia" amb elements de decoració que, basats en el seu gust i criteri professional i que creu importants. Hi disposa la llum adient, els decorats, les catifes, els gerros i les flors juntament amb els complements d'ornamentació determinats, guants masculins, mantellina amb diadema o sense per a ella, així com la col·locació dels nuvis protagonistes en una estança d'un espai imaginari. És el fotògraf que crea l'escena i capta amb la seva càmera la unió dels esposos.

Molt semblant al que va fer Petrus Chistus en la seva pintura.

La primera parella escollida és la formada per Joanet Jané Mercadé, bonastrenc, de cal Regalat i Mercè Rovira Ivern de cal Nostre Senyor, nascuda a La Nou de Gaià.

El Joanet i la Mercè, els meus avis materns, es varen casar el dia 26 d'abril de l'any 1919, a l'església parroquial de Santa Magdalena de La Nou de Gaià. Els acompanyaren els seus pares respectius i en foren testimonis Josep Pié Solé i Pau Solé Ferrerons, segons consta en el registre de l'Arquebisbat de Tarragona. El que desconeixem és quan es varen fer la fotografia de noces que avui intentarem analitzar.

En aquella època el costum era, una vegada passada la cerimònia i fins i tot passat algun temps, quan es presentava l'ocasió, desplaçar-se a l'estudi del fotògraf d'una ciutat més gran perquè perpetués en una imatge la unió que significava el principi d'una nova família.

L'ocasió podia ser el fet d'anar a mercat, al metge o senzillament visitar la casa d'un familiar. Menys freqüent era que el fotògraf es desplaçés al poble, perquè s'havien de traslladar amb tot un equip feixuc. Quan es feia així, la parella s'abillava amb el vestit del dia de la boda i s'asseia amb dues cadires al carrer. En aquestes fotografies la llum era molt diferent a les realitzades en un estudi.

Sabem que la fotografia d'en Joanet i na Mercè es va fer al carrer Pelai de Barcelona, a l'estudi fotogràfic d'en Garrigosa.

Tant l'avi com l'àvia tenien germans que residien a la ciutat, probablement aprofitaren una visita per escollir un fotògraf que havia de perpetuar el seu casament. La imatge que marcaria el principi d'una nova família.

Joan Jané i Mercè Rovira 1919. Col·lecció particular

Calia vestir-se amb la roba que es va lluir el dia de les noces i tornar-se a engalanar amb tots els complements “de mudar”. Els complements podien ser personals o, manllevats i o d’escenografia pertanyien a l’estudi del fotògraf.

Buscant en publicacions d’història de la moda, entre els anys 1910 al 1920 hem pogut trobar una sèrie de figurins on molt probablement l’avia agafés alguna idea per confeccionar-se el seu vestit de noces.

El que sempre m’ha sorprès d’aquest retrat, és la fredor que s’hi respira; la fredor entre ells acabats de casar i la fredor de l’atmosfera de l’estança.

Trobem l’espòs, seriós i molt distant, assegut tot sol en un sofà de tres places. pulcre en la indumentària, just amb el necessari: gorra, rellotge de butxaca, calçat de festa i ben enllustrat... Mentre que observem l’avia, seriosa, dempeus, darrera el seient on seu i descansa l’espòs, com si ocupés el lloc de la serventa, amb el braç allargat darrera el seient de l’espòs. Però no es toquen, no es miren, no hi ha cap gest de complicitat, ni tan sols miren a la càmera.

Sabem que era el fotògraf qui determinava la disposició dels mobles, decorats i per descomptat dels esposos. Tot ho decidia el fotògraf, però segurament haurien pogut decidir si somreien o es miraven.

Portem anys col·leccionant aquest tipus de retrats i hem pogut recollir diverses fotografies del mateix estudi on es varen fotografiar els avis; així, hem pogut comprovar el mateix mobiliari, la mateixa bossa de mà en la núvia, els guants que prem amb la mà tancada el nuvi. En diverses imatges, veiem repetits aquest elements, per això podem afirmar que molts complements d’ornamentació eren propietat del fotògraf

Hem pogut recollir diverses tipologies de retrats, segons l’estudi on es realitzaven i segons la moda.

El nuvi i la núvia dempeus.

Els dos asseguts,

Un dret i l’altre assegut.

Retrat resultant d’ajuntar les dues imatges en un mateix paper.

La segona parella es la formada per Vicenç Guixens Gibert i Roseta Jané Nin, amb dós bonastrencs de soca-rell!. Casats a l’església parroquial de Santa Magdalena de Bonastre. L’any 1919.

Varen ser retratats pel fotògraf conegut com de “Can Guixens” a la vila del Vendrell.

Vicenç Guixens i Roseta Jané. 1919. Propietat de Rosa Urpí

Segons la seva neta – basant-se en la documentació trobada, era un jove emprenedor donat que als 23 anys va comprar la casa situada al Carrer Nou i que en la actualitat encara conserva el nom de Cal Vicens Boter, malgrat que en els documents hi consta com “Tonelero”

Observant la fotografia, sens dubte la més rica i generosa en ornamentació i detalls, podem llegir les icones que ens transmeten informació.

Els nous esposos es representen en un estança quasi palatina si considerem els cortinatges al costat de l'esposa i l'arcada que reposa damunt de dues columnes d'arrere un fullatge que sembla representar “el jardí de l'Edèn”, el nuvi té al seu darrere un coixí vellutat més propi d'una pintura d'en Fortuny quan representa interiors al Marroc. La parella està situada damunt d'una catifa i, sorprenentment, és el nuvi el que està al centre de la catifa i de la fotografia. La núvia, que no disposa del mateix lloc, reposa la ma al costat mateix d'una gerra situada, sobre una tauleta. La gerra conté un ram de flors blanques, representació de la puresa, però en la gerra s'hi representa una escena de caire mitològic, tot i que no es veu amb claredat sembla que Cupido, situat entre una parella i Venus, deessa de l'amor, estigui oferint una fletxa a la jove que allarga el braç per recollir-la.

Quant a la indumentària que llueixen, veiem que na Roseta porta un vestit de patronatge senzill, que per les seves arrugues sembla bastant usat. Porta mitges gruixudes i sabates de mudar, amb un lleuger taló. Arracades i una aliança a la mà. En Vicens porta vestit de mudar amb camisa de coll emmidonat, corbata subjectada amb una pinça metàl·lica, rellotge de butxaca que deixa lluir la cadena per fora. Ell ens mira a nosaltres amb un posat seriós; en canvi, na Roseta està abstreta, amb el pensament ocupat; potser li fan mal les sabates!

Es una fotografia generosa en detalls com hem dit al principi, té una molt bona llum i als esposos. No se'ls veu molt forçats.

La tercera parella Isidre Sanabre Sanromà i Glòria Fontanilles Ventosa, també bonastrencs i de família important. Varen celebrar les seves noces a la Basílica de Montserrat, concretament en el cambril, el 14 de juliol de 1921.

Isidre Sanabre tenia trenta quatre anys i Glòria Fontanilles vint i dos

Isidre Sanabre i Gloria Fontanilles.1921. Propietat Gloria Sanabre

Es tractava de la unió de dues famílies terratinents, posseïdores de molts jornals de terra; dues famílies amb patrimoni, econòmicament fortes.

Aquest retrat, que vol ser el record de la seva unió, és una fotografia resultant d'ajuntar dues fotografies. Un resultat mecànic on no hi ha cap tipus de creativitat, es feren dos revelats en un mateix paper.

No podem comentar ni els elements decoratius, ni la llum, ni la indumentària... perquè sols hi veiem les seves cares difuminades, com si es tractes d'un dibuix al carbonet.

En realitat no és un retrat de noces, no el varen fer en el seu moment. Es tracta de l'encàrrec de la jove vídua al fotògraf per fer present al marit difunt; només es pretenia mantenir i perpetuar el record de l'ésser estimat que havia mort prematurament, deixant una vídua amb un fill de solament dos anys i mig.

Aquests tres documents gràfics de l'inici de tres famílies de Bonastre ens han permès de conèixer detalls de les seves vides i sobretot hem esbrinat detalls de les imatges dels fotògrafs que varen perpetuar les seves unions.

Imma Gibert i Jané

Bonastre, 22 abril del 2017